

DE RAAD AAN ZET

STRATEGISCHE VERKENNINGEN 2018-2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1	4
Inleiding	4
Hoofdstuk 2	4
Positie van de raad	4
Hoofdstuk 3	5
Nieuwe rol van de gemeenteraad	5
Hoofdstuk 4	5
Procesvoorstel	5
Hoofdstuk 5	8
De thema's van de toekomst	8
Bereikbaar	8
Sociaal	9
Duurzaam	10
Veilig	11
Wonen	12
Omgevingswet	13

VOORWOORD

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018 hebben we als gemeenteraad van Nieuwegein met elkaar gesproken over de mogelijkheid een raadsprogramma vast te stellen voor de periode 2018-2022. Na de verkiezingen heeft de informateur, Marianne Kallen-Morren, ons geadviseerd een strategische agenda op te stellen, waarin thema's zijn opgenomen waarover alle partijen een brede discussie in de raad willen en waarbij we de inwoners zoveel mogelijk willen betrekken.

Een strategische agenda past bij de kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad; het brengt ons als raad beter in positie, we zijn aan de voorkant meer betrokken bij de beleidsvorming en dit kan bijdragen aan een breder draagvlak voor beleid.

Op 8 en 24 mei 2018 hebben we als raads- en commissieleden in een denk- en werksessie met elkaar de thema's besproken die wij in de strategische agenda willen opnemen. Op 30 mei hebben wij met elkaar het resultaat besproken. Tijdens deze bijeenkomst is besloten de agenda nog niet voor besluitvorming te agenderen. De voornaamste reden was dat de agenda onvoldoende op strategisch niveau was opgesteld en dat ook nog niet duidelijk was hoe het proces er verder uit zou gaan zien. U heeft voorgesteld met een kleine groep raadsleden aan het werk te gaan om te komen tot een aangescherpt document dat ter bespreking aan de raad kan worden voorgelegd. De burgemeester heeft als portefeuillehouder de handschoen opgepakt en het presidium gevraagd om met hem mee te denken in hoeverre een aanscherping van de agenda mogelijk was. Daarop heeft het presidium geconstateerd dat het vastleggen in een agenda onvoldoende was om het proces goed te beschrijven en dat vastleggen in de tijd tot te weinig flexibiliteit zou leiden. Bovendien constateerde het presidium dat in hetgeen opgehaald was, al veel oplossingsrichtingen werden genoemd terwijl het belangrijk is om eerst het probleem te verkennen en te analyseren. Om die reden is gekozen voor het opstellen van deze notitie, waarin wordt ingegaan op het proces, de thema's en de ontwikkelingen die leiden tot een andere rolname van de gemeenteraad.

1. INLEIDING

De wereld om ons heen verandert snel en de veranderingen gaan steeds sneller. Als we nu een nieuwe stad zouden gaan bouwen, zou die er al weer heel anders uitzien dan de stad Nieuwegein die bijna vijftig jaar geleden werd gebouwd. En dus is het ook goed om na te denken over de stad die we over vijftig jaar willen zijn. In de toekomstvisie hebben we daarvoor de speerpunten vastgelegd: verbonden met de stad, verbonden met elkaar, fijn en groen wonen rondom een levendig centrum, een toekomstbestendige stad voor jong en oud en een bedrijvige stad in de regio. Maar daarmee zijn we er niet. Om deze speerpunten ook werkelijk vorm te geven, moeten we met elkaar (met de stad, de raad en het college) bepalen waar onze prioriteiten liggen.

Wij hebben daarom met elkaar een aantal thema's benoemd waarvan wij verwachten dat deze de komende periode belangrijk zijn. Wij geven daarbij aan waarom wij denken dat deze thema's belangrijk zijn, maar wij realiseren ons dat de wereld zo snel verandert, dat de thema's zelf, maar ook de redenen van belang, voortdurend aan verandering onderhevig zijn. Dit betekent dat deze verkenning ook aan verandering onderhevig zal zijn.

2. POSITIE VAN DE RAAD

Het werk van raadsleden is door een aantal oorzaken in de afgelopen periode veranderd. De volgende zaken hebben daaraan bijgedragen¹:

2.1 *Regionale samenwerking*

Veel gemeenten voeren taken samen met andere gemeenten uit omdat dit is opgelegd of vanwege bijvoorbeeld kwaliteitsverbetering of schaalvoordelen. Het is voor ons lastig om te sturen op taken die op afstand worden uitgevoerd.

2.2 *Vermenging van het private en publieke domein*

Overheid, markt en maatschappij zijn de afgelopen decennia steeds meer met elkaar verweven geraakt. De overheid opereert steeds meer in netwerken. Lokaal beleid komt tot stand in samenspel met andere gemeenten, andere overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners. Hierdoor staat de democratische controle door de gemeenteraad onder druk. Het is voor ons moeilijk om sturing te geven aan dergelijke complexe besluitvormingsprocessen en deze te controleren.

2.3 *Politieke fragmentatie*

Uit onderzoek blijkt dat als een raad bestaat uit veel fracties het soms lastig is om politieke meerderheden te krijgen, anders dan langs de lijnen van coalitie en oppositie. Hierdoor kan de focus op raadsdebatten en interne besluitvormingsprocessen versterkt worden. Als politieke conflicten in de gemeenteraad geen duidelijk verband houden met de zorgen van de inwoners, zullen de inwoners zich minder vertegenwoordigd voelen door de gemeenteraad. De relevantie van de raad neemt zo voor de inwoners af.

¹ zie rapport '15,9 uur De verbindende rol van het raadslid in een vitale democratie' van de Raad voor het openbaar bestuur, april 2016

2.4 *Andere vormen van democratie en burgerbetrokkenheid*

Onze inwoners en ondernemers zijn steeds beter betrokken bij de stad. Zij komen zelf met plannen en ideeën om de stad of hun wijk mooier te maken of zetten zich in voor een onderwerp dat hen bezighoudt. Ze weten elkaar steeds beter te vinden dankzij de nieuwe en sociale media. Hierdoor ontstaan meer initiatieven buiten de gemeente, en dus ook buiten de raad, om.

3. NIEUWE ROL VAN DE GEMEENTERAAD

Dit betekent dat de positie van de gemeenteraad zoals we tot op heden kenden onder druk staat. In hoeverre is de gemeenteraad nog relevant? Professor Marcel Boogers² geeft aan dat raden de volgende ontwikkeling doormaken:

- Van sturen naar ondersteunen
- Van uitkomst naar proces
- Van politieke arena naar maatschappelijk platform
- Van oplossing naar probleemdefinitie

Na de verkiezingen in 2018 hebben we aangegeven dat we de positie van de raad juist willen versterken. Wij willen ons niet alleen buigen over de voorstellen die het college ons aanbiedt, maar meer zelf de agenda bepalen en meer aan de voorkant meedenken over belangrijke thema's. Dit betekent dat we voor de thema's die wij belangrijk vinden, procesvoorstellen willen vaststellen waarin wij vanaf het begin betrokken zijn bij de beleidsontwikkeling op die thema's. Wij willen actief deelnemen aan het participatieproces en afspraken maken met alle betrokkenen over het proces en de mate van invloed van de betrokkenen. Wij willen meedenken over de kaders die aan de voorkant worden meegegeven. Afhankelijk van de fase van het proces zullen we meeluisteren, meepraten, de juiste vragen stellen en in de gaten houden of alle belangen vertegenwoordigd worden, ook het algemene belang en ook de belangen van de minderheid.

4. PROCESVOORSTEL

Wij hebben in hoofdstuk 5 de thema's benoemd die wij volgens onze nieuwe rolinvulling willen oppakken: de thema's van de toekomst. Wij zien hierin de volgende stappen:

1. We starten met een eerste inspirerende bijeenkomst met bijvoorbeeld een toonaangevend futuroloog of trendwatcher die ons uitdaagt en prikkelt en die de relevantie van de door ons benoemde thema's van de toekomst tegen het licht houdt. Is dit wel een belangrijk thema of komen er heel andere belangrijke zaken op ons af? Dit kan betekenen dat er thema's afvallen, bijkomen of dat de probleemstelling anders geformuleerd moet worden.
2. Is het thema al voldoende uitgewerkt in diverse voorstellen en kan het college doorgaan met bestaand beleid? Zo ja, dan zal de raad de uitwerking nauwlettend in de gaten houden en het college hierop bevragen.

Zo nee, dan gaan we aan de slag met de volgende stappen.

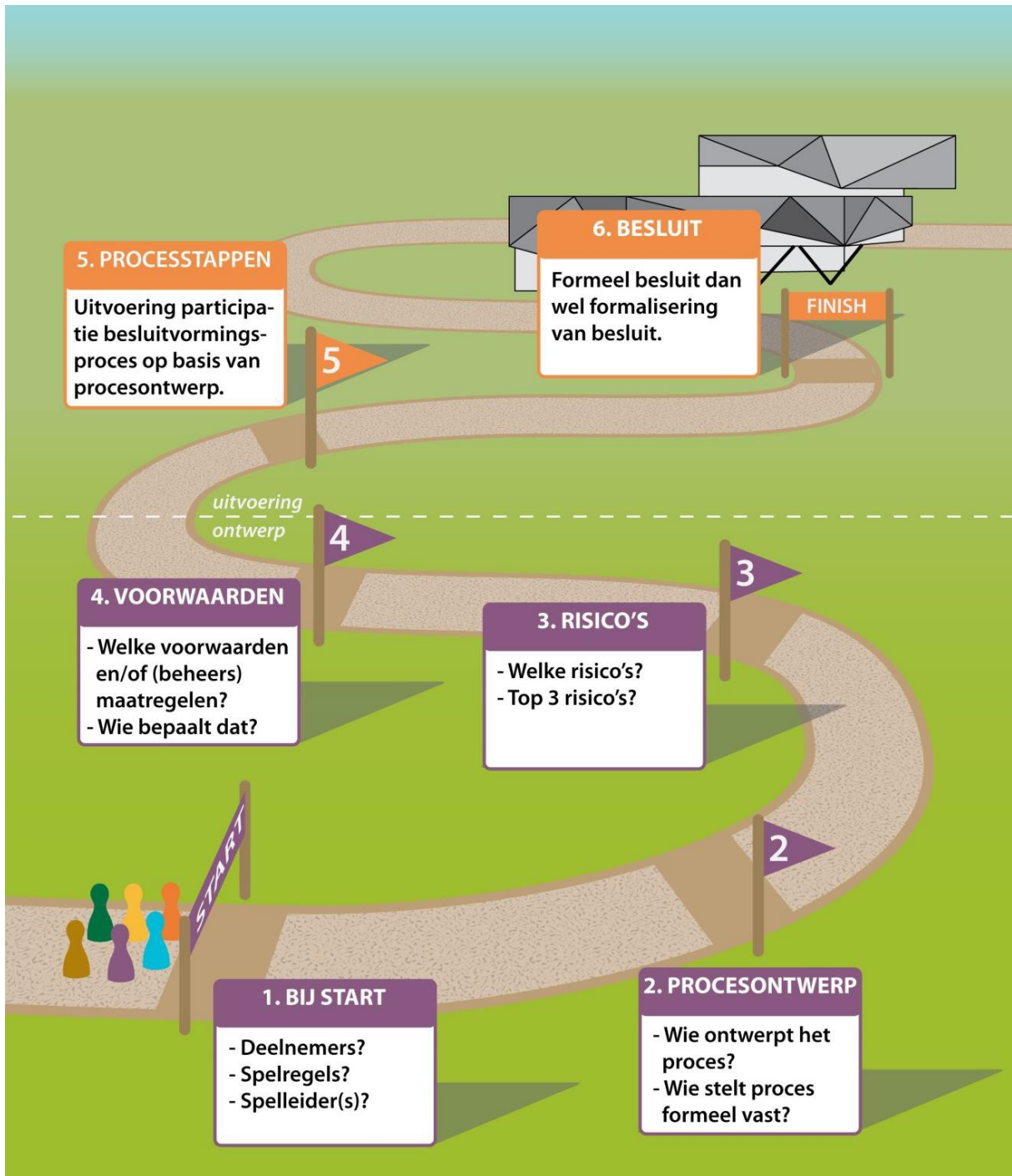
² Aangehaald door Jasper Loots tijdens de raadsconferentie op 21 mei 2016.

3. We starten met een procesvoorstel. Daarin worden in ieder geval de volgende vragen beantwoord:
- a. wie maakt het procesvoorstel?
 - b. wie zijn de betrokkenen?
 - c. welke kaders geven we aan de voorkant mee/stellen we aan de voorkant vast?
 - d. wat zijn de risico's?
 - e. hoe ziet het participatieproces eruit?
 - f. wie neemt het initiatief voor het participatieproces?
 - g. welke rol hebben de betrokkenen tijdens het participatieproces?
 - h. wie neemt het uiteindelijke besluit?

Een aantal aandachtspunten is hierbij van belang:

- De rolverdeling tussen raad en college bij vraagstukken over participatie (bij wie ligt het initiatief om inwoners bij besluitvorming te betrekken?) moet duidelijk zijn.
- Het participatieproces moet vraaggestuurd zijn: Wat is het probleem? Dus geen oplossingen voorleggen en bespreken, maar problemen/vraagstukken voorleggen. Dit betekent ook, dat het bestuur (raad en college) de juiste vragen moet stellen, niet de oplossingen geven.
- We bouwen voort op de nota "Vertrouwen op de kracht van de stad" en de opbrengsten uit de raadsconferenties van 1 april 2017 en 14 april 2018.

Op de volgende pagina zijn de stappen schematisch weergegeven.

5. DE THEMA'S VAN DE TOEKOMST

In dit hoofdstuk worden de thema's benoemd die wij bestempelen als de thema's van de toekomst. Voor deze thema's willen wij de stappen zetten zoals genoemd in hoofdstuk 4 Procesvoorstel. We geven hierbij ook aan welke afspraken we al hebben gemaakt.

BEREIKBAAR

Wat is er aan de hand? Waarom is dit thema belangrijk?

Nieuwegein ligt ingeklemd tussen drie snelwegen en water. De mobiliteit blijft groeien en hierdoor dreigt Nieuwegein dicht te slibben. De komst van meer woningen zet de bereikbaarheid nog verder onder druk. Ook de aantrekkende economie, waardoor meer bedrijven zich in Nieuwegein zullen vestigen, vraagt om een goede bereikbaarheid.

Welke afspraken hebben we al gemaakt?

- Gemeentelijk Mobiliteitsplan plus 2030 (GMP+) (2013-385)
- Uitvoeringsprogramma vastgesteld met projecten t/m 2019
- Mobiliteitsvisie Provincie Utrecht
- Koersdocument City

SOCIAAL

Wat is er aan de hand? Waarom is dit thema belangrijk?

Nieuwegein wil een sociale, leefbare, inclusieve stad zijn waarin iedereen zich uitgenodigd voelt. Maar we zien dat sommige inwoners niet mee kunnen doen, weinig financiële armslag hebben, zich uitgesloten voelen of het idee hebben dat zij niet dezelfde kansen hebben als anderen.

Welke afspraken hebben we al gemaakt?

- Transformatieagenda Sociaal Domein 2017 - 2020 (2017-064)
- Regionale koers opvang en beschermd wonen U16 (2017-341)
- Raadsvoorstel toekomstige uitvoering WSW (2017-244)
- Raadsbesluit Wsw september 2017 (2017-244)
- Motie 94 Toekomst WSW nader uitgewerkt
- Programma Woonwjs (2016-218) en bijlagen
- Doorontwikkeling van de wijze waarop de toegang tot zorg op het gebied van jeugd en Wmo is georganiseerd (Geynwjs) (2017-386) en bijlagen
- Beleidskader WMO-welzijn-gezondheid 2014-2018
- Beleidskader jeugd (verlopen)
- Armoedebeleid 2015-2018
- Raadsbesluit inzet extra middelen Klijnsmagelden (2017)
- Lekstroom Werkt
- Transformatie WSW
- Transformatieprogramma's
- Kadernota 2019 GGDrU
- Raadsbesluit doorontwikkeling brede toegang (2018)

DUURZAAM

Wat is er aan de hand? Waarom is dit thema belangrijk?

Nieuwegein wil een steentje bijdragen om ervoor te zorgen dat het met de aarde niet steeds slechter gaat. Hoewel mensen hier al wel bewust van zijn en het nodige uit zichzelf doen, moeten velen nog worden gestimuleerd. We zien volop mogelijkheden om werkgelegenheid te koppelen aan duurzaam ondernemen.

Welke afspraken hebben we al gemaakt?

- Convenant aardgasvrij (2018-084)
- Verduurzaming warmtewet Eneco (2018-077)
- Presentatie U10 Interbestuurlijk Programma Duurzaamheid 18 april 2018 (<http://www.utrecht10.nl/nieuws/gemeenten-regierol-in-energietransitie-261/>)
- Beleidsregels Openbare oplaadinfrastructuur elektrische voertuigen 2017-362
- Ontwikkelstrategie Omgevingswet (2017-343)
- Visie klimaatadaptatie (2017-294)
- Routekaart Nieuwegein energieneutraal 2040 + concept uitvoeringsplan (2017-272)
- Rekenkamerrapport duurzaamheidsbeleid (2017-171)
- Grondstoffeninzamelplan 2015-2020 (2015-153)
- Prestatieafspraken woningcorporaties
- Stand van zaken luchtkwaliteit (2017-405)
- GMP+ (2013-385)
- 170524 Van aardgas los, position paper warmtetransitie U10

VEILIG

Wat is er aan de hand? Waarom is dit thema belangrijk?

In Nieuwegein speelt veiligheid van criminaliteit tot huiselijk geweld, van sociale veiligheid tot verkeersveiligheid. We realiseren ons dat veiligheid maar ten dele objectief is vast te stellen. Het gevoel van veiligheid speelt een minstens zo grote rol en kleine incidenten kunnen daarop behoorlijk impact hebben.

Welke afspraken hebben we al gemaakt?

- Integraal Veiligheidsplan 2017-2020 (2016-323)
- Uitvoeringsplan integrale veiligheid 2018 (2017-420)
- Trendanalyse veiligheid Midden Nederland
- Beleidsnota omgevingsrecht 2015-2018 (2015-140)
- Uitvoeringsnota omgevingsrecht 2015-2018 (2015-238)
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht (2016-456)
- Jaarverslag omgevingsrecht 2016 (2017-254)

WONEN

Wat is er aan de hand? Waarom is dit thema belangrijk?

Nieuwegein heeft een woningmarkt die op slot zit, waardoor weinig woonmobiliteit ontstaat. Inwoners kunnen te hoge woonlasten hebben, maar er wordt ook ‘scheef’ gewoond door inwoners die inmiddels meer zouden kunnen betalen. Er is een tekort aan sociale woningbouw. De gemeente heeft een opgave voor beschermd wonen te vervullen en zij moet zorgen voor de opvang van verwarde personen.

Welke afspraken hebben we al gemaakt?

- Woonvisie (2015-370)
- Woonwijs 2016
- Woningbouwprogramma 2030 (2017)
- Regionale Huisvestingsverordening
- Randvoorwaarden: Provinciale afspraken / Grex
- Gebiedsvisie Mooi Rijnhuizen (2014-338)

OMGEVINGSWET

Wat is er aan de hand? Waarom is dit thema belangrijk?

Nieuwegein moet door de Omgevingswet op een andere manier gaan denken, werken en organiseren als gemeente. De Omgevingswet verlangt integraal werken, het denken over de grenzen van domeinen heen. We moeten aan de slag, terwijl de regelgeving nog niet helemaal duidelijk is, de financiële middelen beperkt zijn en de Omgevingswet ook qua ICT grote vraagstukken met zich meebrengt.

Welke afspraken hebben we al gemaakt?

- Verkenning Omgevingswet en plan van aanpak start fase 1 (2016-520)
- Ontwikkelstrategie omgevingswet (2017-343)
- Voortgangsrapportage programma omgevingswet – januari 2018 (2018-026)